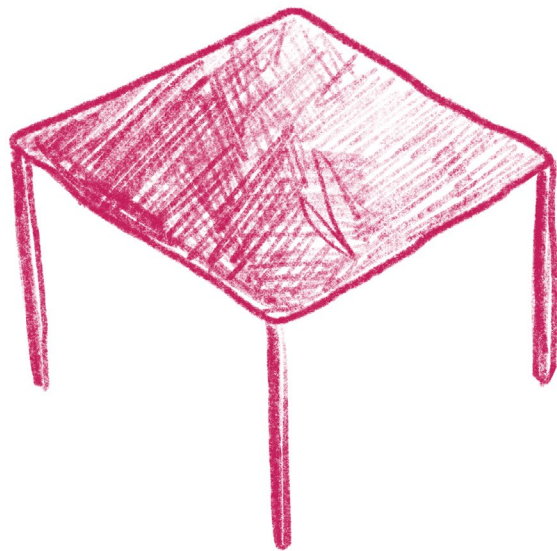

**JORNADES DE
CULTURA COMUNITÀRIA**

Les I Jornades de Cultura Comunitària de Terrassa van ser un punt de trobada dels agents de la cultura comunitària de la ciutat i els vectors de l'ecosistema de l'ESS amb la intenció de teixir sinergies i compartir experiències i reptes.

Les jornades es van dividir en quatre taules temàtiques amb experiències d'altres projectes de Catalunya. Van propiciar un debat sobre diversos aspectes comuns que preocupen a la cultura comunitària, per construir a partir d'aquí propostes i donar solucions a les necessitats del territori. Necessitem una cultura comunitària que sigui lliure, antiracista i transfeminista i que contribueixi a una transformació social i econòmica per un dret real a la ciutat i generar a Terrassa un sotabosc cultural més potent, inclusiu, accessible i més just.

TAULA 1
Equipaments comunitaris

Jorge Sánchez, de la Nau Bostik

La Nau Bostik té la cessió d'ús per part d'una immobiliària i, per tant, no depèn de l'administració pública. Disposen de grans espais i poden llogar-los per grans produccions televisives i esdeveniments. Aquest capital privat permet l'autoorganització i la llibertat per fer altres projectes.

Per aquesta raó, des de la Bostik no han de complir objectius fixats per subvencions, sinó que les poden acollir. Intenten trencar les barreres que hi ha entre l'escenari i l'espectador. Així, una persona pot ser receptora i també participant activa en una proposta cultural. Obren un ventall de possibilitats perquè la gent utilitzi l'espai. Per això també és important la permeabilitat: anar més enllà de cultura, obrir-se a l'activisme polític, facilitar espais de reunió, esports, etc.

Núria Tarragó, de l'Ateneu Popular de 9Barris

L'Ateneu Popular de 9 Barris es va fundar als anys 70 fruit de les lluites veïnals. El territori forma part de l'ADN del projecte i actua transversalment en tots els eixos de treball

L'Ateneu es finança amb un 70% de subvencions i fons públics i els recursos propis procedeixen de tallers a escoles i col·lectius, entrades d'espectacles o de l'escola de circ. Fa 3 anys el bar es va externalitzar i ara el gestiona una cooperativa. És important no dependre molt de les subvencions perquè es poden acabar o pot haver-hi un canvi polític. També encotillen el projecte i resten llibertat.

Dels diners, el 60% es destina a projectes i 40% a tècniques i estructura.

Relació amb l'ESS

L'Ateneu Popular de 9 Barris aposta per les economies comunitàries: suport mutu, intercanvi i activisme cultural. També generen llocs de treball. Aposten per proveïdors locals i de proximitat, km. 0, economia circular i mancomunar recursos.

Formen part de la XEC (Xarxa d'Espais Comunitaris), sectorial de la XES. Un espai que consideren important blindar les normatives que no depenguin del color polític de l'alcaldia, perquè sinó, els projectes poden acabar desapareixent.

Relació publico-comunitària

A l'administració li costa pensar que un espai pugui ser gestionat de manera comunitària, s'ha de fer molta pedagogia.

A més, els indicadors que marquen les subvencions estan pensats pel que passa dins de l'espai, com si només fos una infraestructura. A l'administració li costa molt tenir en compte el que passa més enllà, la feina amb el veïnatge i la participació de la comunitat.

En aquest sentit es destaca la importància del balanç comunitari: una bateria d'indicadors per poder compartir a l'administració tot el que es fa a l'espai, el que és tangible i el que no ho és. S'han de presentar números per no invisibilitzar altres parts del procés: canals d'escolta al territori, xarxes en les quals es participa, xarxes que es dinamitzen i xarxes que es lideren.

Reptes

Participació

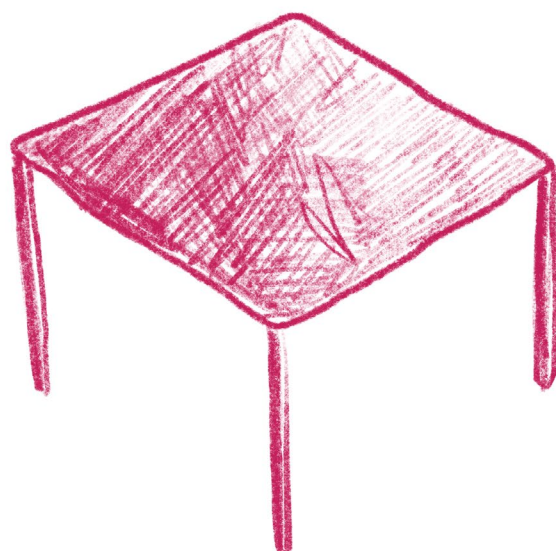
Sobre la participació hi ha un canvi. Els militants dels anys 70 entenien la cultura com una lluita i actualment hi ha molta mobilitat, s'està lluitant pels drets bàsics com l'habitatge o els drets humans i la cultura està més desemparada.

Propostes

- Volarar disposar d'un referent tècnic de dinamització comunitària.
- Millorar el vincle emocional i simbòlic amb l'espai.
- Reconeixement per igual dels treballs productius i reproductius.
- Respectar diferents ritmes i temps d'implicació.
- Pautes per la incorporació de gent nova al projecte, cal millorar l'acollida i compartir la governança.
- Crear espais i òrgans participatius reals més enllà del marc informatiu.
- Comunicar de les necessitats del projecte.
- Canviar la mirada, ja que busquem un espai polititzat, quan la gent no està polititzada com als anys 70.

Interseccionalitat

Cal incorporar una mirada interseccional antiracista activa. Tot i que es fan coses i es col·labora amb projectes antiracistes, en general és una assignatura pendent als espais comunitaris.

TAULA 2
Esdeveniments culturals en l'ESS

Kampa i Carla, del Festival Esperanzah

El Festival Esperanzah va néixer l'any 2009 al barri de Sant Cosme. Actualment, treballen segons 3 línies:

- Treballar pel barri i des del barri. El barri té un teixit social molt potent, però l'opinió que se'n tenia no era gens positiva.
- Generar els màxims recursos econòmics per destinar a projectes. Per això i des del 2015, el festival deixa de ser gratuït i es crea la Fundació Esperanzah.
- Mostrar que des de l'ESS es poden fer grans esdeveniments culturals.

Els últims anys es va crear la cooperativa per gestionar el festival. El repte és gestionar una cooperativa amb 30 persones de manera eficaç i horitzontal. Després d'un acompanyament, van decidir fer-ho amb sociocràcia.

Diana de La Torre, de MigrESS i el cercle d'economia social i solidària antiracista de Coòpolis

La Fira d'Economia Social i Solidària Migrant i Diversa va néixer per fer un gir a la productivitat i a la falta de creativitat que hi ha en l'acompliment d'indicadors de les convocatòries. No s'havia vist una fira amb un enfocament antiracista dins de l'ESS i amb un afany de promoure i visibilitzar les iniciatives econòmiques de persones migrades i racialitzades.

Una economia transformadora ha de ser antiracista perquè en el sistema que tenim, el colonialisme també és hegemònic, i capitalisme i colonialisme van de la mà. Per tant, per lluitar contra aquest model econòmic devastador, s'hauria de tenir en compte també l'antiracisme.

En un primer moment, la fira es va plantejar com una trobada i un espai segur per la gent migrada on la llei d'estrangeria no fos un impediment perquè la gent s'hi apropés.

Condicions

- Projectes liderats per persones migrades, encara que no exclusivament.
- Projectes col·lectius. Encara que dins del món de l'artesania hi ha molts projectes individuals, la idea era compartir taula per ajudar a generar xarxa.
- No necessitar figura jurídica.
- No calia tenir papers.
- Ràpidament es van rebre més de 100 sol·licituds.

Reptes

Participació

Incloure persones joves. És un col·lectiu al qual és molt difícil arribar. Com el podem interpel·lar?

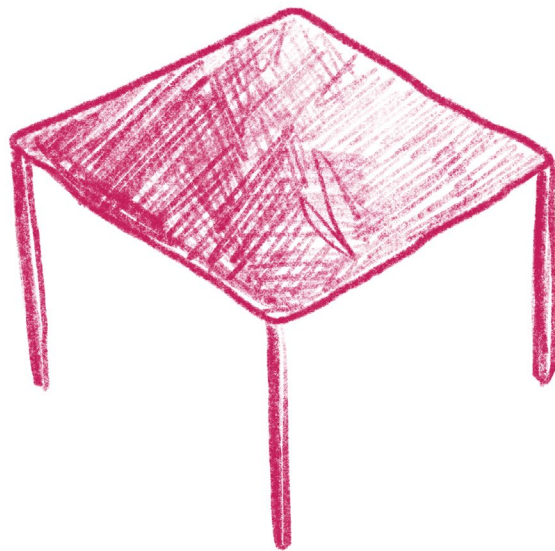
- Al Festival Esperanzah van parlar amb Joves del Prat i es va crear un grup de treball amb elles. La conversa es va centrar en el fet que volien veure i trobar els joves al festival, què necessitaven. No només s'han d'incloure en una cosa ja pensada o feta, també s'ha de poder fer seu el projectes i les propostes.

Participació en l'organització. Com fer un esdeveniment col·lectiu i que no el destrueixi l'individualisme?

- Comptar amb gent propera al projecte, que en comparteixi els valors. Comptar també amb gent que coneixem d'abans. Crear confiança i espais segurs costa i per això és important mantenir-la.
- A la Fira MigrESS, es fa una trobada abans amb els projectes participants per explicar com serà la fira, condicions logístiques, etc. També hi ha una part participativa de valoració de l'edició anterior i què els agradaria fer per la propera. A la fira fan un recull d'idees per fer activitats després: formacions, xerrades, etc.

Recursos i relació publico-comunitària

- No dependre només d'una font d'ingressos, perquè pot desaparèixer.
- És difícil trobar patrocinadors que comparteixin valors.
- Mancomunar recursos entre diferents entitats i esdeveniments.
- Si és una activitat per indicadors, falten recursos per enfortir la part cultural de l'esdeveniment.
- La confiança amb l'Administració és clau per aconseguir espais i visibilitat.

TAULA 3
Treballadores culturals

Anna Cerdà i Jordi Oliveras, de La Murga

La Murga és una cooperativa de consum cultural. Quan es va formar, comptava amb 50 persones. No se senten part del món de la cultura en un sentit corporativista i es defineixen com un espai de diàleg i reflexió on pensar la cultura des del "què volem rebre?" i no des del "què volem produir?" Això també ho fan des de la revista Nativa, un espai d'experimentació cultural.

Karel Mena, de Periferia Cimarronas

Periferia Cimarronas és una cooperativa i un espai de creació i visibilització del pensament i l'art afrodescendent de Barcelona. És un espai per arts escèniques, bar i galeria d'art gestionat per un equip de treball multicultural.

Es plantegen una sèrie de reflexions sobre la cultura cooperativa vs cultura hegemònica:

CULTURA HEGEMÒNICA	CULTURA COOPERATIVA
Mercantilització i deshumanització pròpia de la cultura de masses o mainstream.	Defensa les arts, les humanitats i les ciències com a patrimoni comú i al servei de la societat.
Visió compartimentada i estancada. Les manifestacions culturals reflecteixen relacions de poder i opressió.	Aposta per discursos crítics de totes les representacions, creació artística, compromesa i acció cultural com a eina d'empoderament i emancipació personal i col·lectiva.
Precarització de les persones treballadores.	Mitjà per regularitzar aquesta situació, organització horitzontal i sensible al retorn social del treball. S'han de repensar i redistribuir les formes i llocs on s'elaboren i transmeten els sabers i pràctiques culturals sobre una anàlisi i una conscienciació de la relació entre aquestes i el poder.
No punt de trobada entre la feina individualista i atomitzada. Foment d'una cultura de consum i entreteniment.	Defensar el paper cohesionador i transformador de la cultura al territori. Potenciar els equipaments públics gestionats per veïnes com espais culturals de qualitat.
Invisibilitza la comunitat afrodescendent.	Visibilitzar la cultura afrodescendent, la història compartida i la riquesa cultural que aporta a la societat. Acabar amb o transformar els imaginaris estereotipats i racistes. Crear referents per crear una altra mirada cap al món.
Ens treu poder i ens exclou.	Empoderament de les mirades afrocentrades.

Idees sobre la cultura cooperativa

Xavi Urbano, cooperativa Quesoni: Espai de conflicte en el qual generar estratègies i alternatives per assolir la sobirania cultural (control econòmic, d'infraestructura i reconeixement per crear relats propis).

A la cultura hi va lligat el concepte de bellesa com una eina per impactar en la ment i el cor dels espectadors, allà on succeeix la transformació. Per això la bellesa és un acte polític.

És un sector molt romantitzat i molt endogàmic. Hem de sortir i teixir aliances (sindicat de llogateres, PAH, per espais físics on treballar).

Idees sobre la precarització de la cultura

El debat sobre la precarietat en el sector cultural és estèril. Estem rodejats de cultura: sèries, música... Tenim una agenda atapeïda d'actes i entrem en una competició amb el temps que tenim disponible. Es planteja el dret a viure del treball vs. Dret a viure. Article.

Existeix una contradicció entre fer una cultura per tothom i la professionalització de la cultura. Els professionals necessitem demostrar que tenim dret a existir i explicar que tenim alguna cosa a aportar en la producció cultural. La feina cultural és el resultat d'una societat on ja no hi ha feina i ens hem d'inventar coses estranyes per justificar la nostra existència. Com revestir aquesta dinàmica? Reivindicant la renda bàsica universal.

Eliminar la precarietat de la cultura és una part utòpica de la nostra feina, que en molts casos significa autoexplotació. Tenim el repte de que la nostra feina no ens ocupi tota la nostra vida. Idees sobre la cultura i l'ESS.

Tenim una competència de temps. Quan ens queixem que la gent no participa, no estem tenim en compte ni la disponibilitat de recursos ni la disponibilitat de temps i anímica de les persones. Cal que passi alguna cosa a l'altra banda del consum cultural perquè la gent pugui gaudir de debò de la cultura i tenir una vida més relaxada en lloc de crear moltes activitats amb molt poca gent.

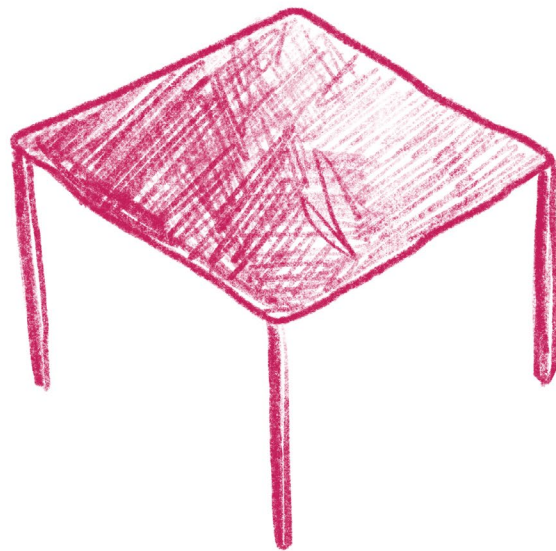
S'ha de pensar també en com, des del cooperativisme, es repeteixen les fórmules sense reflexionar sobre els models, com per exemple, els patrocinadors dels festivals.

Per què no hi ha més gent del món de la cultura dins del cooperativisme? Perquè no hi ha prou diners. A l'entorn cultural no hi ha prou riquesa per defensar la sostenibilitat de la feina. L'ESS s'ha romantitzat molt. És una utopia a la qual no arribarem mai. Estem en un marc capitalista i els nostres projectes han de ser sostenibles. I aquesta sostenibilitat no permet aconseguir molts objectius que es marca el cooperativisme. El discurs de l'ESS ha sigut

Com fer-ho perquè la gent tingui més temps per la cultura?

S'ha de canviar l'economia del temps i canviar el modus de vida. I no només per l'espectador, sinó també pels creadors, que només tenen temps de crear quan tenen un suport al darrere. No hi ha accés econòmic a la cultura, els esdeveniments gratuïts estan plens. La gent té interès, però no diners.

fagocitat pel sistema a través de polítiques públiques i europees. Hi ha impuls en la creació de cooperatives però no en el sosteniment d'aquestes.

TAULA 4
Xarxes d'espais i cultura comunitària

Francesco Russo, de la Lleialtat Santsenca i de la XEC (Xarxa d'espais comunitaris)

A la FESC hi va haver un espai de trobada entre projectes de gestió comunitària per compartir experiències i coneixement. Va ser el moment de posar en el mapa projectes amb valors comuns: transparència, democràcia interna, etc. L'objectiu primer era crear suport mutu, un relat propi de què som i fer incidència política. S'ha construït el balanç comunitari com una eina que ens permet fer una autoavaluació. Els indicadors no només són quantitius, també qualitius.

Existia l'objectiu d'agrupar-se per programar conjuntament. Es va posar en marxa un grup de treball per fer una programació conjunta i visibilitzar la cultura a partir de maneres de fer comunes: Culturacom. Es van ajuntar les comissions de programació i les de comunicació dels diferents espais i un any després de diverses trobades, hi va haver una festa el març del 2022 a l'Ateneu de 9 Barris. D'aquesta manera, es va poder donar visibilitat a la xarxa.

Nora Miralles Crespo, de la Comunalitat urbana de Manresa

A Manresa hi ha un munt d'estructures que han possibilitat la proliferació del moviment popular a la ciutat. Tot i això, el perfil d'ESS a la ciutat és molt homogeni i les cooperatives s'han autoocupat, però sense tenir els ideals d'una economia transformadora.

La comunalitat de Manresa aprofita de la força de l'Ateneu Cooperatiu i el potencial de les estructures ja creades per impulsar les economies comunitàries, sobretot en el marc agroecològic.

A través de la comunalitat s'estan posant en contacte un munt d'actors que no treballen entre ells. Hi ha prou estructura per crear economia productiva que pugui abastir a la ciutat, com per exemple un obrador tèxtil.

Línies d'actuació

Sector alimentari i agroecològic.

Ser autosuficients i afrontar la crisi derivada de la sequera, la pujada de preus i la desigualtat.

Cures

Quin és el model de cures que volem sostenir a escala de ciutat? Quin és el paper de les cuidadores?

Salut mental

Desballestament de la salut pública. Les treballadores de salut comunitària han buscat a la comunalitat per generar un projecte d'una escola de salut comunitària.

Consum conscient

Canviar els models de consum de les persones.

Sobirania energètica

Cultura

Enxarxar l'ecosistema de festivals i iniciatives artístiques de la ciutat. Incorporar altres tipus d'expressions culturals.

Reptes

Com incorporar més perfils de gent als projectes comunitaris?

Les organitzacions de segon nivell permeten arribar més lluny i tenir més recursos i informació.

Mitjançant les subvencions ACOL s'han pogut inserir en el món laboral a persones en situació irregular administrativa. És un procés difícil, demanen molts papers i es necessita un acompanyament a les persones sol·licitants.

També hi ha d'haver un acompanyament posterior per gestionar les necessitats un cop finalitzi la subvenció ACOL.

També serveix ajudar en formacions, cursos de certificació professional, perquè la gent pugui treballar.

Organitza

Barri
futur

Promou i finança

